

**I. Felülvizsgálati ok nem valósul meg, ezért az anyagi jogerő feloldására, és a jogerős határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, és a megtámadott ítélet hatályban tartása indokolt, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv (EJEB) nem a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását, nem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének perbíróság általi kizárását tekintette egyezményesértőnek, hanem egy – már a büntetés-végrehajtás szakaszába tartozó – olyan felülvizsgálati lehetőség hiányát, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után és a köztársasági elnök kegyelmi eljárását és döntését is garantáló módon tenné „de facto” csökkenthetővé az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetésének csökkenthetőségét.**

**II. A nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv az Egyezmény 3. cikkének megsértését az egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2014. évi LXXII. törvény által módosított 2013. évi CXL. törvény szabályozásának – általa vélt – jogszabályi hiányosságára alapozta, amely nem az ítéletet hozó bíróság (EJEB esetjogának megfelelő) eljárása és az ügydöntő jogerős határozatra vonatkozik, ezért kívül esik a Be. 427. §-ának (3) bekezdésében foglaltakon.**

**Az EJEB nem az adott büntetés (életfogytig tartó szabadságvesztés) kiszabhatóságát, hanem a végrehajtás kötelező kegyelmi eljárásnak szabályait bírálta, amelyen változtatni nem a jogalkalmazás, hanem a jogalkotás feladata. Ha pedig jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, s nem pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával [Alaptörvény V. cikk; 1978. évi IV. tv. 47/A. § (1), (3) bek.; Btk. 42. § II. ford.; 44. § (1) bek.; 3/2015. BJE határozat; Be. 416. § (1) bek. g) pont; 423. § (3) bek., (4) bek. b) pont].**

[1] A megyei bíróság a 2010. május 14. napján meghozott ítéletével az I. r. terheltet emberölés büntette [Btk. 166. § (1) bek., (2) bek. a), c), f), i) pont] és lőfegyverrel, lőszerrel visszaélés büntette [Btk. 263/A. § (1) bek. a) pont] miatt halmazati büntetésül életfogytig tartó fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte, megállapítva, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról.

[2] Az ítélőtábla mint másodfokú bíróság a 2010. november 9. napján meghozott végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az I. r. terhelt által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől előzetes fogvatartásban töltött időt beszámította a kiszabott szabadságvesztés-büntetésbe.

- [3] A megállapított tényállás röviden a következőket tartalmazza:
- [4] az I. r. terhelt – amikor felismerte, hogy az ismerőstől, B. S. sértettől 2007. év végén felvett kölcsönt és annak magas kamatait képtelen visszafizetni – elhatározta, miszerint az adósságtól oly módon szabadul meg, hogy a sértettet löfegyverrel megöli.
- [5] Ezért – jóllehet erre vonatkozó engedéllyel nem rendelkezett – 2008 júniusában vásárolt egy kispuskát és hozzá 50 db lőszert. A fegyverrel lögyakorlatot tartott, amelynek során 47 db lőszert elhasznált. A fegyvert egyébként gépkocsijának ülései alatt tartotta.
- [6] Miután a sértett – aki egyre gyakrabban szólította fel őt a kölcsön visszafizetésére – 2008. szeptember 22-én ismét felkereste az I. r. terheltet a tartozás rendezése érdekében, a terhelt végleg elhatározta: a fizetési kötelezettségétől akként szabadul meg, hogy a sértettet lelövi.
- [7] Úgy döntött, hogy 2008. szeptember 24-én – délután, amikor ott már más nem tartózkodik – a tartozás lerovásának valótnak ürügyével a telephelyen lévő műhelybe csalja a sértettet, a lövések hangját pedig a működésbe hozott gépek zajával leplezi el.
- [8] Az I. r. terhelt a jelzett napon megszerezte a műhely kulcsát, majd 18 órai időpontra beszélt meg a sértettel a műhelybeli találkozót.
- [9] A terhelt fél órával korábban jelent meg a telephelyen. A fegyvert a kocsiból kivette, s azt csőre töltve a műhelybe vitte, ahol a bejárati ajtó mögött a falnak támasztotta. Bekapcsolt három, nagy zajjal működő munkagépet, s várt a sértett érkezésére.
- [10] Amikor a sértett 18 óra 15 perckor megérkezett és belépett a műhelybe, az I. r. terhelt közölte vele, hogy nem tudja a tartozását megadni. Felajánlotta, hogy ledolgozza a kölcsönt, a sértett azonban pénzben történő kiegyenlítést követelt. Ekkor a terhelt kijelentette, hogy a pénz mégis megvan, s mondta a sértettnek, menjen be érte az irodába. Amikor a terhelt a sértett háta mögé került, az ajtó mögé rejtett puskát magához vette. Mögötte lépdelt addig, amíg a sértett az iroda előterébe nem ért, ahol azután – hátulról, mintegy 1 méter távolságból – a sértettet fejbe lőtte. A sértett arccal a padlózatra zuhant, s azonnal meghalt. Ezt követően a terhelt egy előre odakészített műanyag zacskót húzott a sértett fejére, s azt huzallal a nyakánál körbetekerte. A kis mennyiségű vért a padlóról felmosta, s magához vette és kikapcsolta a sértett mobiltelefonját.
- [11] Amikor a terhelt kiment az udvarra, hogy leállítsa a sértett gépkocsijának járó motorját, akkor vette észre, hogy a sértett 9 éves kislánya az autóban ül. Azért, hogy cselekményének terhelő tanúja ne legyen, elhatározta, olyan módon, ahogy a sértettet, megöli a gyermeket is.
- [12] Visszament a műhelybe, újratöltötte a fegyvert és azt az ajtó mögé rejtette, majd a műhelybe csalta a kislányt azzal az ürüggyel, hogy az édesapja hívja. Ezután a korábbi esettel

megegyezően hátulról, 1-2 méter távolságból a gyermeket fejbe lőtte. A sértett fejét reklámszatyorba csomagolta, s azt a nyakán huzallal rögzítette, majd szivaccsal felmosta a vérnyomokat is.

- [13] Ezután az I. r. terhelt a gyermek holttestét a gépkocsijával a város külterületéig szállította, ahol növényzettel letakarva elrejtette.
- [14] Visszatérve a műhelybe, B. S. holttestét azonban egyedül nem tudta megemelni. Ez végül csak a segítségül hívott II. r. terhelttel együtt sikerült. A holttestet a telephelyen lévő tartályhoz vonszolták, s abba beledobták. Azt hitték, hogy a tartály savval van tele, holott valójában a benne lévő anyag víz volt.
- [15] A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a 2011. szeptember 13. napján tartott nyilvános ülésen meghozott végzésével az I. r. terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva, a megyei bíróság ítéletét és az ítéletábla végzését az I. r. terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.
- [16] Az I. r. terhelt 2014. november 20-án Magyarország ellen kérelmet nyújtott be az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) 3. cikkének megsértése miatt azzal, hogy a vele szemben kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetés de iure és de facto sem csökkenthető.
- [17] Az EJEB a kérelmező panaszát – tekintettel a hasonló ténybeli és jogi alapra – egyesítette P. T. terhelt Magyarország ellen benyújtott kérelmével, és a két kérelmet egy eljárásban bírálta el.
- [18] Az EJEB a 2016. október 4. napján meghozott és 2017. március 6. napján végleges ítéletével megállapította, hogy „tekintettel a hosszú időre, amelyet a kérelmezőknek a kötelező kegyelmi eljárás megkezdéséig várniuk kell, amely a felülvizsgálati eljárásnak az új jogszabály szerinti második felében a megfelelő eljárási garanciák hiányával párosul, a Bíróság nincs meggyőződve afelől, hogy jelenleg a kérelmezők életfogytiglani szabadságvesztés büntetése az Egyezmény 3. cikke szempontjából csökkenthetőnek minősül. Ennek folytán az Egyezmény 3. Cikkét megsértették.” (50. pont). Az Egyezmény 3. Cikkének hivatkozott rendelkezése értelmében „senkit sem lehet kínzásnak vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni”.
- [19] A Legfőbb Ügyészség a Be. 417. § (2) bekezdésében írt kötelezettségére figyelemmel felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Be. 416. § (1) bekezdés g) pontja alapján, arra hivatkozással, hogy az EJEB határozata megállapította az Egyezmény 3. cikkének megsértését, ezért a felülvizsgálati ok megvalósult.

- [20] Az indítványának indokolásában rámutatott, hogy a Be. 423. § (3) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványt a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével kell elbírálni.
- [21] Kifejtette, hogy az EJEB az Egyezmény 3. cikke megsértésének megállapítását lényegében két okra vezette vissza. Önmagában azt a tényt, hogy a kérelmezők számára csak azt követően lehet remény arra, hogy kiszabaduljanak, miután életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetésükből 40 évet letöltöttek, megfelelő alapnak találta annak megállapítására, hogy az új magyar jogszabály (a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló – a 2014. évi LXXII. törvény által módosított – 2013. évi CCXL. törvény vonatkozó rendelkezései) nem biztosítja a kérelmezők életfogytiglani szabadságvesztés-büntetésének de facto csökkenthetőségét. Másrészt az új jogszabály nem kötelezi a köztársasági elnököt annak mérlegelésére, hogy a további fogvatartás legitim büntetéstani alapon indokolt-e vagy sem, továbbá az új jogszabály elmulasztott határidőt szabni a köztársasági elnök számára kegyelmi határozatának meghozatalára, s nem kötelezi őt vagy az igazságügyi minisztert a döntés indokolására akkor sem, ha az ellentétes a Kegyelemi Bizottság ajánlásában foglaltakkal.
- [22] A Legfőbb Ügyészség azt is kiemelte, hogy az EJEB ítéletének indokolásában nem a ténylegesen életfogytig tartó szabadságvesztést és nem is a feltételes szabadságra bocsátás perbíró általi kizárását tekintette egyezményesértőnek, hanem egy olyan felülvizsgálati lehetőség hiányát, amely biztosítaná egyrészt annak megvizsgálását, hogy a szabadságvesztés fenntartása törvényes büntetéstani indokok alapján továbbra is indokolt-e, másrészt azt, hogy amennyiben a szabadságvesztés fenntartása már nem indokolt, az elítéltet szabadlábra helyezték.
- [23] Hivatkozott továbbá a 3/2015. BJE határozat megállapításaira, így többek között arra, hogy a Be. 423. § (3) bekezdése nem ad felhatalmazást az EJEB által nem vizsgált hatályos jog figyelmen kívül hagyására. Az EJEB nem azt a büntetőtörvényi rendelkezést vizsgálta és tartotta egyezményesértőnek, amelynek alapján a perbíróság életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásával egyidejűleg ítéletében kizárta a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét. Emiatt ezen EJEB-határozat alapján e büntetőtörvényi rendelkezés alkalmazása sem lehet felülvizsgálat tárgya (mivel az adott egyezményesértésnek sem volt a tárgya, s ekként a felülvizsgálat törvényi oka nem nyitotta meg vizsgálatának lehetőségét). Az EJEB nem az adott büntetés kiszabhatóságát, hanem végrehajtásának szabályait bírálta,

amelyeken változtatni nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat. Az EJE az I. r. terhelt ügyében hozott ítéletében a büntetés végrehajtásának szabályait kifogásolta és abból vezette le az Egyezmény 3. cikkének megsértését. Ezek megváltoztatása pedig jogalkotói feladat, ezért felülvizsgálati ok nem valósul meg, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, s nem pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával.

- [24] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a kötelezően lefolytatandó felülvizsgálati eljárásban nyilvános ülésen állapítsa meg, hogy az EJE T. P. és A. T. kontra Magyarország ügyben 2016. október 4-én hozott és 2017. március 6-án végleges ítélete alapján nincs ok a megyei bíróság, valamint az ítélőtábla határozatainak megváltoztatására, ezért azokat hatályában tartsa fenn.
- [25] Az I. r. terhelt és védője – lényegében egyező tartalommal – ugyancsak felülvizsgálati indítványt nyújtott be az EJE által meghozott ítéletre tekintettel a Be. 416. § (1) bekezdés g) pontja alapján.
- [26] Eszerint a jogerős ítélet megváltoztatását indítványozták
- elsősorban akként, hogy a Kúria az I. r. terheltre kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetést és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből való kizárást mellőzze, helyette határozott időtartamú szabadságvesztés-büntetést szabjon ki a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségével úgy, hogy a szabadságvesztés időtartamába az előzetes letartóztatás időtartamának a beszámítását rendelje el;
  - másodlagosan akként, hogy az I. r. terheltre kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésnek a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizáró rendelkezését mellőzze, helyette az alapügy elbírálásakor hatályos Btk. szerinti minimális 20 év letöltése után biztosítsa a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét úgy, hogy a szabadságvesztés időtartamába az előzetes letartóztatás időtartamának a beszámítását rendelje el;
  - míg harmadlagosan akként, hogy az I. r. terheltre kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetésnek a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizáró rendelkezését mellőzze, helyette az EJE és az Európa Tanács elvárásainak még megfelelő maximális 25 év letöltése után biztosítsa a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét úgy, hogy a szabadságvesztés időtartamába az előzetes letartóztatás időtartamának a beszámítását rendelje el.
- [27] Indokai szerint az Emberi Jogok Európai Bírósága T. P. és A. T. kontra Magyarország ítéletével megállapította – korábbi hasonló tárgyú ítéletére is hivatkozva –, hogy a magyarországi jogi szabályozás ténylegesen nem teszi lehetővé a terhelt által töltött életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetésnek a csökkenthetőségét, így nem felel meg az

életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására és felülvizsgálatára vonatkozó elvárásoknak, illetve jogsértő az EJEB ítéletben kifejtett (további) indokok alapján is.

- [28] Ezen túlmenően az Emberi Jogok Európai Egyezményét és az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogát is figyelembe kell vennie a hazai bíróságoknak a jogalkalmazói tevékenységük során.
- [29] Idézte az I. r. terhelt ügyében irányadónak tartott releváns döntéseket, kiemelve a következőket:
- V. és társai kontra Egyesült Királyság ügy (huszonöt év elteltével kezdődő felülvizsgálati mechanizmus);
  - M. kontra Hollandia ügy (az életfogytig tartó szabadságvesztés akkor nem egyezménysértő, ha a büntetés nem súlyosan aránytalan);
  - M. L. kontra Magyarország ügy (a korábbi, egyedüli elnöki kegyelem intézménye nem megfelelő);
  - B. kontra Franciaország ügy (teljes fogvatartás beszámítása);
  - és végül az I. r. terhelt saját, EJEB előtt folyamatban volt ügye.
- [30] A folyamatban volt, illetve folyamatban lévő nemzetközi ügyek alapján az indítványozók szerint azt lehet megállapítani, hogy a jogalkotónak rövid időn belül meg kell változtatnia a magyarországi jogi szabályozást úgy, hogy a kiszabható legsúlyosabb szankció a 25 éves felülvizsgálati idejű életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetés legyen.
- [31] Amennyiben a Kúria 25 évben állapítaná meg az I. r. terhelt esetében a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, azáltal még nem kompenzálná őt az általa eddig elszenvedett jogsérelemért, csupán arra a szintre redukálná a büntetésének felülvizsgálati idejét, mely szintet soha nem is haladhatott volna meg.
- [32] Az indítvány kiemelte, hogy az Egyezmény 3. cikkének tilalmába ütközik minden olyan büntetés, amely súlyosan aránytalan, amely jelen esetben az I. r. terhelt vonatkozásában az elkövetett cselekményhez, illetve a megállapított bűnösséghez képest szembetűnő aránytalanságot hordoz a korábban az EJEB-hez fordult panaszosokhoz viszonyítva. Tekintettel arra, hogy az I. r. terhelt bűnösségét egy alkalommal, két emberen elkövetett emberölés büntetésében állapították meg, az arányosság megsértése azzal lenne megszüntethető, ha a büntetése határozott időtartamú lenne.
- [33] Indítványozta továbbá, hogy a Kúria vizsgálja felül vagy rendelje el annak felülvizsgálatát, hogy reális büntetéstan indokokkal igazolható-e még az I. r. terhelttel szemben alkalmazott szabadságvesztés további fenntartása, mivel a büntetés töltése során kedvező változások

következtek be, amelyeket figyelembe kell venni jelen eljárásban.

- [34] Ezen túlmenően az EJEB ítéletének a hatása alapján tartalmilag kiürült az 1978. évi IV. törvény 47/A. §-a, alkalmazhatatlanná vált, ezért az Egyezmény 3. cikkével összeegyeztethető büntetés meghatározása érdekében a határozott időtartamú szabadságvesztés kiszabása mellett kell elköteleződnie a Kúriának.
- [35] A Legfőbb Ügyészség a védő felülvizsgálati indítványát is megismerve, a korábbi indítványában foglaltakat változatlanul fenntartotta.
- [36] Az I. r. terhelt a Legfőbb Ügyészség indítványában foglaltakra reagálva kifejtette, hogy a Kúriának lehetősége van a megfelelő döntés meghozatalára, az ügyészi átiratban foglaltak szerinti jogegységi döntés nem korlátozza.
- [37] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (2) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el.
- [38] Az I. r. terhelt beadványában és a kézbesítési íven jelezte, hogy nem kíván részt venni a nyilvános ülésen.
- [39] A Be. 425. § (2) bekezdése alapján a nyilvános ülésről a terheltet értesíteni kell, a fogva lévő terheltet – ha a nyilvános ülésen részt kíván venni – a nyilvános ülésre elő kell állítani.
- [40] Ebből következően a nyilvános ülés megtartásának az I. r. terhelt előre bejelentett távolmaradása nem volt akadálya.
- [41] Az I. r. terhelt beadványában zárt ülés tartását kérte arra hivatkozva, hogy a nyilvánosság hátráltatná az eljárás érdekeit, veszélyeztetné családtagjai és saját személyi biztonságát. Hivatkozott arra is, hogy az EJEB helyt adott azon kérelmének, hogy a neve ne kerüljön nyilvánosságra.
- [42] Az alapeljárásban sem első-, sem másodfokon nem került sor a nyilvánosság kizárására, illetve a Kúria a korábbi felülvizsgálati indítványt is nyilvános ülésen bírálta el.
- [43] A Kúria az I. r. terhelt kérelmét elutasította, mivel a Be. 237. § (3) bekezdésében felsorolt egyetlen ok fennállását sem látta megállapíthatónak, illet a terhelt sem valószínűsített.
- [44] A nyilvánosság törvényes ok hiányában történő kizárása pedig a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont f) alpontja szerinti „abszolút” eljárási szabálysértést valósít meg, ezért ez a terhelti kérelem – törvényi tilalom miatt – nem volt teljesíthető.
- [45] Az I. r. terhelt indítványozta a szó szerinti jegyzőkönyvezés elrendelését is. A Kúria ennek a kérelemnek sem adott helyt.
- [46] A Be. 250-255. §-ai részletesen meghatározzák a jegyzőkönyv készítésére, kijavítására, tartalmára, alakiságára vonatkozó szabályokat.

- [47] A Be. 250. § (3) bekezdése alapján a jegyzőkönyvnek áttekinthetően kell tartalmaznia a bírósági eljárás menetének és minden lényeges alakításának leírását akként, hogy nyomon lehessen követni az eljárási szabályok megtartását is. A Be. rendelkezéseiből kitűnően főszabály szerint az elhangzottak lényegét kell jegyzőkönyvbe rögzíteni.
- [48] A Be. 251. § (3) bekezdése rendelkezik a szó szerinti jegyzőkönyvezésről. Eszerint: „ha valamely kifejezés vagy kijelentés szó szerinti szövege jelentős, azt szó szerint kell jegyzőkönyvbe venni. A bíróság indítványra vagy hivatalból elrendelheti valamely körülmény vagy nyilatkozat jegyzőkönyvbe vételét. Ha a jelen lévő ügyész, vádlott, védő, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, illetőleg a tanú érdekében eljáró ügyvéd ezt indítványozza, csak abban az esetben lehet mellőzni, ha a körülményről vagy a kifejezés, a kijelentés, illetőleg a nyilatkozat megtörténtéről a bíróságnak nincs tudomása”.
- [49] Az általában történő (teljes) szó szerinti jegyzőkönyvezésre vonatkozó indítvány tehát – törvényi előfeltételek hiányában – ugyancsak alaptalan volt.
- [50] Felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvétele egyébként kizárt, ezért a szó szerinti jegyzőkönyvezésre vonatkozó – a törvény által, idézettek szerint – eleve korlátozott lehetőség még tovább szűkül. A jegyzőkönyvezésre pedig a Be. 250. § rendelkezései vonatkoznak.
- [51] A Legfőbb Ügyészség képviselője a nyilvános ülésen az átiratában foglaltakat fenntartotta, azzal egyezően nyilatkozott, kiemelve, hogy a Be. 416. § (1) bekezdés g) pontjában, illetve a Be. 417. § (2) bekezdésében írtakra tekintettel a felülvizsgálati eljárás, illetve a felülvizsgálati indítvány kötelezettsége fennállt, azonban az EJEB döntése alapján nem a jogalkalmazónak, hanem a jogalkotónak van feladata.
- [52] Az I. r. terhelt védője szintén fenntartotta a felülvizsgálati indítványát, továbbá az ügyészi indítványra vonatkozóan kifejtette, hogy nem jogalkotási kötelezettséget teremtett az EJEB döntése, ugyanis amennyiben az ügyészi indítvánnyal egyezően a Kúria hatályában fenntartaná a támadott határozatokat, a sérelem megmaradna.
- [53] A Kúriának lehetősége van a feltételes szabadságra bocsátás rendelkezésén változtatni az EJEB döntése értelmében, és azt az uniós jog alapján meghatározni.
- [54] A legfőbb ügyész felülvizsgálati indítványa az alábbiak szerint alapos, szemben a védő és az I. r. terhelt indítványával.
- [55] A Be. 416. § (1) bekezdés g) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely

rendelkezését feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának Magyarország alávetette magát.

- [56] Ezen felülvizsgálati ok a következők szerint megvalósult.
- [57] Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményt kihirdető 1993. évi XXXI. törvény 3. §-ában foglaltak szerint megtörtént az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) illetékességének és joghatóságának elismerése (1993. évi XXXI. törvény, illetve 1998. évi XLII. törvény).
- [58] Az Egyezmény 46. cikk 1. bekezdése szerint a szerződő felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik az EJEB végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.
- [59] Az EJEB joghatóságának, illetve ítélete kötelező érvényének Magyarország általi elismerése ténylegesen azáltal valósul meg, hogy törvényben biztosított annak lehetősége, miszerint az EJEB által megállapított egyezményértést feloldó, már nem magában rejtő – tehát az Egyezménynek megfelelő – határozat születhessen a korábban jogerősen lezárt eljárás esetében.
- [60] Az EJEB az I. r. terhelt (és P. T. terhelt) kérelme alapján indult ügyben 2016. október 4. napján meghozott és 2017. március 6. napján végleges ítéletében megállapította, hogy az Egyezmény 3. cikkét megsértették.
- [61] A Be. 417. § (2) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés e) és g) pontjában meghatározott esetekben a legfőbb ügyész hivatalból köteles a felülvizsgálati indítványt benyújtani.
- [62] A legfőbb ügyész e kötelezettségének eleget tett és felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Kúriához.
- [63] Az EJEB ítéletének véglegessé válását követően az I. r. terhelt és védője is felülvizsgálati indítványt nyújtottak be.
- [64] Az I. r. terhelt védője korábban már nyújtott be felülvizsgálati indítványt, melyet elbírálva a Legfelsőbb Bíróság a 2011. szeptember 13. napján meghozott végzésével a megyei bíróság ítéletét és az ítélőtábla végzését az I. r. terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.
- [65] A Be. 418. § (3) bekezdése alapján minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdés e) vagy g) pontján alapul.
- [66] Az újabb felülvizsgálat nem a Legfelsőbb Bíróság korábbi ügyében hozott határozatát támadta, azt az EJEB egyezményértést megállapító ítélete alapozta meg. A Legfelsőbb

Bíróság az alapügyben hozott első- és másodfokú ügydöntő határozat jogerejét a korábbi ügyben nem érintette.

- [67] Ekként nem volt akadálya annak, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 420. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján három hivatásos bíróból álló tanácsban bírálja el, az ügy jelentőségére tekintettel nyilvános ülésen.
- [68] A Be. 423. § (3) bekezdése alapján a 416. § (1) bekezdés g) pontjában meghatározott esetben a felülvizsgálati indítványt a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével kell elbírálni.
- [69] Az Egyezmény megsértésének jogi ténye a jogerős elítélés felülvizsgálatának törvényi oka.
- [70] A felülvizsgálati ok megvalósulása azonban nem feltétlenül eredményezi a jogerős határozat megváltoztatását.
- [71] A Be. 416. § (1) bekezdés g) pontjára alapított felülvizsgálat esetében (is) a Kúriára tartozik annak vizsgálata, hogy a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján hozható-e felülvizsgálati eljárásban az Egyezménynek megfelelő határozat, vagy ahhoz az eljárás megismétlése szükséges.
- [72] A Be. 423. § (3) bekezdés zárófordulatából következően elsődlegesen az EJEB ítélete szerinti döntést, az Egyezmény megsértésének tényét kell alapul venni, azonban ez nem jelenti azt, hogy a Kúria ne lenne figyelemmel az EJEB döntésének indokaira, tekintettel arra is, hogy az EJEB a független ítélkezés külső, alkotmányos kontrollját jelenti.
- [73] Az EJEB határozatai az eljárásban szereplő valamennyi félre, de csak rájuk nézve kötelező. A nemzeti bíróságokra az a feladat hárul, hogy a hatáskörükbe tartozó ügyekben a hatályos jogszabályok alkalmazása során az Egyezményt ne sértsék meg. A Kúriára emellett az a kötelezettség hárul, hogy egyezményesértés miatt benyújtott felülvizsgálati ok esetén eljárjon, s ha az eljárás megismétlésére nincs szükség, akkor e rendkívüli jogorvoslatot a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével bírálja el.
- [74] Jelen ügyben a következőket emeli ki a Kúria, egyezően az EJEB ítéletében foglaltakkal [lásd az Ítélet 2. A bíróság értékelése alatti (a) Általános elvek; (b) A fenti elvek alkalmazása a jelen esetben alcímeket, 38-50. pont].
- [75] – A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés – ha az nem súlyosan aránytalan – önmagában nem sértette és továbbra sem sérti az Egyezményt (lásd M. kontra Hollandia, K. kontra Ciprus vagy M. L. kontra Magyarország ügyeket).
- [76] – Az életfogytig tartó szabadságvesztés indokoltságának megfelelő felülvizsgálata

szükséges, az, hogy de iure és de facto csökkenthető legyen a büntetés. Ennek (a felülvizsgálatnak) megfelelő időben, megfelelő eljárásban, előre meghatározott kritériumok szerinti értékelés alapján kell megtörténnie.

- [77] – A felülvizsgálat formája nincs meghatározva (végrehajtói hatalom általi vagy bírósági keretek között egyaránt lehetséges).
- [78] Az M. L. kontra Magyarország ügy következményeként a jogalkotó új jogszabályi rendelkezéseket alkotott, és miután döntően büntetés-végrehajtási kérdésről van szó, a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló, 2014. évi LXXII. törvény által módosított 2013. évi CXL. törvényben (a Bv.tv.-ben) szabályozta azt.
- [79] A jelen ügyben az EJEB-ítélet az Egyezmény 3. cikkének megsértését ezen új törvényi szabályozás nem minden tekintetben megfelelő voltára vezette vissza, amelyet az Ítélet 50. pontjában a következők szerint összegzett:
- [80] „Tekintettel a hosszú időre, amelyet a kérelmezőknek a kötelező kegyelmi eljárás megkezdéséig várniuk kell, amely a felülvizsgálati eljárásnak az új jogszabály szerinti második felében a megfelelő eljárási garanciák hiányával párosul, a Bíróság nincs meggyőződve afelől, hogy jelenleg a kérelmezők életfogytiglani szabadságvesztés büntetése az Egyezmény 3. cikke szempontjából csökkenthetőnek minősül. Ennek folytán az Egyezmény 3. cikkét megsértették.”
- [81] Jelen ügy előzményének tekinthető M. L. kontra Magyarország ügyében az EJEB döntésében kifogásoltak nem valamely konkrét jogszabályra, hanem egy szabályozás hiányosságára vonatkoztak, ezért a Be. 416. § (1) bekezdés g) pontja alapján benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálására a Be. 423. § (3) bekezdés utolsó fordulata volt az irányadó.
- [82] Az EJEB döntése jelen esetben – hasonlóképpen az M. ügghöz – nem azt állapította meg, hogy az eljáró bíróságok által alkalmazott valamely jogszabály egyezményesértő, hanem azt, hogy az új, kötelező kegyelmi eljárás szabályozása nem felel meg az Egyezménynek. Ebből viszont nem következik feltétlenül az, hogy a bíróság által alkalmazott jogszabály, vagy annak ítéleti rendelkezésben kimondása egyezményesértő.
- [83] Ehhez képest hangsúlyozza a Kúria, hogy az Ítélet kiváltotta kötelező felülvizsgálatban kizárólag a konkrét ügyben a konkrét bírósági ítéleteket, azok rendelkezéseit vizsgálja, vizsgálhatja felül. Ekként a Btk. és a Be. rendelkezéseinek a perbíróság általi alkalmazását, azt, hogy ennek során történt-e az Egyezmény megsértése vagy sem.

- [84] A Kúria nem végez, nem végezhet normakontrollt és nem alkothat jogot.
- [85] Az EJEB ítélete jelen esetben ténylegesen nem a perbíróság ítéleteit tartotta sérelmesnek, hanem az új végrehajtási szabályokat (a kötelező kegyelmi eljárást), amelyek egyébként a korábbi esetjoggal nem ütköztek, az abban foglaltakat figyelembe véve kerültek megalkotásra (lásd T., illetve M. kontra Magyarország ügy).
- [86] Az EJEB nem azt a büntetőtörvényi rendelkezést vizsgálta és tartotta egyezményesértőnek, amelynek alapján a perbíróság az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásával egyidejűleg ítéletében kizárta a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét.
- [87] Következésképpen az EJEB ítélete alapján e büntetőtörvényi rendelkezés alkalmazása sem lehet felülvizsgálat tárgya. Ekként az Ítélet nem alapozza meg a kérdéses, valójában nem Egyezményt sértő ítéletek megváltoztatását.
- [88] A Be. 423. § (3) bekezdése annak a jogállapotnak a figyelmen kívül hagyását kívánja meg, amely az EJEB-döntés szerinti egyezményesértés tárgyát képezte. A Be. ezen rendelkezése nem ad felhatalmazást az EJEB által nem vizsgált hatályos jog figyelmen kívül hagyására.
- [89] Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése szerint senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.
- [90] Ekként a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés az alkotmányos jogrend részét képezi.
- [91] Az 1978. évi IV. törvény 47/A. § (1) bekezdés 2. fordulata és (3) bekezdése, valamint a hatályos Btk. 42. § 2. fordulata és 44. § (1) bekezdése az életfogytig tartó szabadságvesztésre, a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárására vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.
- [92] Az Alkotmánybíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 47/A. § (1) bekezdés 2. fordulata és (3) bekezdése, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 42. § 2. fordulata és 44. § (1) bekezdése nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló bírói indítvány tárgyában a 2015. január 20. napján meghozott határozatában az eljárást megszüntette.
- [93] Mindezzel összhangban állapította meg a 3/2015. BJE határozat, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátás kizárásának lehetősége az alkotmányos jogrend része, amelynek – törvényi előfeltételek megvalósulása esetén történő – bírósági alkalmazását nemzetközi szerződés nem tiltja.
- [94] Mindemellett jelen ügyben az EJEB nem az adott büntetés kiszabhatóságát, hanem a

végrehajtás, a kötelező kegyelmi eljárás szabályait bírálta, amelyen változtatni nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat.

- [95] Ha jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, s nem pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával. Jogszabálynak az Egyezménybe ütközését a hazai bíróságok és a Kúria sem állapíthatja meg. Az egyezménysértés megállapítása az EJEK hatáskörébe tartozik.
- [96] A védő és a terhelt az EJEK-ítéletre alapítottan indítványának valamennyi fordulatában kérelmezte az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítását a kiszabott szabadságvesztés-büntetésbe.
- [97] Az Ítélet 42. és 45. pontjában foglalt indokolás a magyar szabályozás kritikájaként fogalmazta meg azt – szembeállítva a B. ügy kapcsán a francia rendszerrel –, hogy a jogerős ítélet előtti fogvatartásban töltött időt nem számítja be a kiszabott szabadságvesztésbe, illetve a felülvizsgálati időbe. Ezzel szemben mind az elsőfokú, mind a másodfokú ítélet kötelezően rendelkezett a teljes előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról az ítéletek rendelkező részében és ennek megfelelően a jogi indokolásában is számot adott arról. Ezen rendelkezés az 1978. évi IV. törvény 99. §-a szerint történt, a hatályos Btk. a 92. §-ban rögzíti ugyanezen kötelező törvényi rendelkezést. A Bv.tv. 46/B. § (1) bekezdése pedig az elítélt által kitöltött szabadságvesztéshez köti a kötelező kegyelmi eljárás megindítását. Ekként téves annak feltételezése, hogy a fogvatartás beszámítása nem történt meg teljes egészében, illetve hogy azt nem veszik figyelembe a szabadságvesztés végrehajtása során.
- [98] Az Ítélet a 49. pontjában az eljárási garanciák hiányaként említette azt, hogy az új jogszabályi rendelkezés a Bv.tv.-ben az igazságügyi minisztert – akinek ellenjegyzése a kegyelmi kérvényhez szükséges – nem kötelezte a döntése indokolására akkor sem, ha a döntése ellentétes a Kegyelemi Bizottság ajánlásában foglaltakkal. Ezzel szemben – ahogyan az Ítéletnek a II. pontja, Az irányadó nemzeti jog cím alatti 17. pontja a Bv.tv. 46/G. §-át idézve helyesen rögzíti – „A Kegyelemi Bizottság állásfoglalásától az igazságügyért felelős miniszter nem térhet el. Az igazságügyért felelős miniszter a Kegyelemi Bizottság állásfoglalásában szereplő tartalommal készíti el a Köztársasági Elnök részére a felterjesztést, amely az állásfoglalás indokolását is tartalmazza”.
- [99] Fentiekre tekintettel a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles – az I. r. terhelt és védője felülvizsgálati indítványának nem adott helyt és a megtámadott határozatot – a

legfőbb ügyész indítványával egyezően – a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.  
(Kúria Bfv. III. 914/2017.)